

Qui dia passa 'grimègia' empeny

Tortell Poltrona aterra al Lliure de Gràcia fins a final d'any, amb un espectacle de pallaso madur que viatja a la Mort

S

Per a Tortell Poltrona un pallaso és un personatge que té la virtut de dir allò que els altres no s'atreveixen a dir

Sensacional. «La vida és una malaltia mortal de transmissió sexual.» Tortell Poltrona va estrenar el 2010 *Grimègies*, una paraula sonora a la qual el saber popular ha donat dues accepcions prou paradoxals. La primera és un eufemisme que tapa possibles exercicis sexuals que no es volen revelar per pudor. La segona és el crit d'advertència dels pares que clamen un punt de prudència al fill («no facis grimègies, nen!»). L'espectacle, en realitat, serveix per furgar en el sentit més ancestral del pallaso, aquell que ja apareix pintat en coves de fa 20.000 anys. Sí, en tota cultura hi ha hagut un personatge que, distanciant-se de la resta vestint o pintant-se de manera estrafolària, ha ajudat a pensar sobre els aspectes més dramàtics de la vida. Com la mort. En aquest sentit, Poltrona es planta al peu de l'escala d'un avió que l'ha de dur a l'altre món i, humilment, fa una repassada de tot allò estúpid que obsessiona i limita el ciutadà del segle XXI. Certament, la seva experiència de Pallassos Sense Fronteres aporta molta lucidesa en el dia a dia de Jaume Mateu. S'allarga fins al 30 de desembre al Lliure de Gràcia.

La vida és una estació on cadascú relleva una persona i que serà rellevat per una altra, més endavant. Ell ho va entendre així quan li va tocar substituir, al 1998, un Colombaioni després d'un accident del titular en una actuació al Brasil. Però també nota com els seus mateixos fills (Roc l'acompanya en aquest monòleg des de la taula de so

i Blai és ja un artista que ha superat les fronteres físiques i artístiques amb la companyia Baró d'Evel) el substituiran. No cal fer dramatisme. És llei de vida, simplement. Van ser la parella Mateu/Trias els que van recomanar a Blai, per exemple, viatjar a França per aprendre bé l'ofici. Ells saben que es mouen amb una dramaturgia més clàssica mentre que el fill investiga amb nous formats: Poltrona té el suport del Lliure, mentre que Baró d'Evel, viatja cap a la dansa i el moviment del Mercat de les Flors.

La mort fa gràcia? Per a Tortell Poltrona un pallaso és un personatge que té la virtut de dir allò que els altres no s'atreveixen a dir. Un pallaso, quan es pinta la cara amb el blanc i el vermell, multiplica l'expressivitat del seu rostre, el desproporciona i resulta menys real. Per això, Poltrona considera els pallasos més pròxims dels titelles i les màscares que de les interpretacions realistes dels actors. La seva reflexió vol ser divertida i lúcida, sense pretendre arribar a grans conclusions. Sí que es recomana l'espectacle a partir de 7 anys. I és que, continua explicant-se Poltrona, en una actuació de Pallassos Sense Fronteres, un cop es va sorprendre de la poca expectació pel seu número d'equilibri de les cadires, mentre sí que va entusiasmar un altre fet amb ganivets. Ho va entendre quan el cap de la tribu el va convidar a la tenda i el va fer seure en una soca. Mai havien utilitzat una cadira!

Poltrona, tornem-hi, és aquell home que

Pallaso de text?

Claret Papiol i Jaume Mateu van ser els germans Poltrona. Papiol va deixar la pista per fer-se valdre com a "pallaso de text". Ara, és Poltrona el que abandona provisionalment la pista rodona del circ i s'aventura a treballar en un teatre. En una pista mòbil, sempre hi ha les mateixes mides. En un teatre, cal anar canviant en funció de la grandària de l'escenari, lamenta.

fa temps que ha arribat i que ara ja pensa que arriba el torn de marxar. Puja les escales però, incrèdul, li asseguren que encara no ha arribat la seva hora. Que encara té

CRÍTICA JORDI BORDES

L'ombra del centre de creació L'animal a l'esquena es percep notablement en aquest nou treball. *Mazùt* no té el preciosisme de *Le sort du dedans* (avalada per tots els premis i les crítiques allà on s'hi representés) però aporta veritables imatges poètiques inversemblants. Els personatges es van desconstruint però no per aspirar a un plat suculentament artificiosos sinó per despullar l'ànima, la idea, l'home davant de tota especulació interpretativa. Blai Mateu emula el cavall de *Le sort du dedans* (insisteix en la coreografia amb què intentava imitar el pas del cavall) però també beu molt d'*Y*, un treball que es va veure fugisserament al Lliure de Gràcia l'any passat. *Mazùt* (en francès, el petroli

Preciosos instants de circ poètic

Els Baró d'Evel retornen a presentar imatges crues, artesanals, primitives

acabat d'extreure de la terra) combrega molt més amb el món de pintura, politges, sonoritat a partir del cos i provocat amb elements naturals (el repicar les gotes dins de llaunes, per exemple). En aquest nou treball Blai i Camille aconsegueixen reduir les transicions i culminar amb una imatge atractiva i sorprenent sense un reiteratiu procés d'elaboració al davant de l'espectador. Potser, si cal, encara se li podria treure més, despullar-la d'un text que ressona encara com si fos un treball en procés (quan fa referència a què preparen, a què estan fent) i no una peça ja tancada. També sobta que aquestes cites quedin mig esborrades pel brogit perquè no s'amplifica com altres rèpliques (corprenedor i còmic el cant líric

Sol.
Tortell Poltrona actua tot sol, fent ús de la seva capacitat de connectar amb el públic, amb un text intel·ligent i amb tota la humanitat que desprèn. CARLES FARGAS

temps de pròrroga a la Terra. *Grimègies* no sona, gens, com a comiat de Poltrona. La seva energia és dièsel. Ell diu que l'ha substituïda per la saviesa de l'edat. Però és fàcilment comprovable que continua barrinant projectes i futur del seu Circ Cric i del circ a Catalunya de qualitat, en general. L'IVA, l'increment del preu de la benzina i les dificultats que posen els ajuntaments conviden que no hi hagi gires regulars? Doncs aposten pel nen de l'acudit: «Papa, vull anar al circ.» «Ja t'he dit mil cops que no. Si et vol veure algú, que vingui a casa!» Podran mantenir millors preus en una programació estable a Sant Esteve de Palautordera i ampliaran el seu cartell de festival des de l'abril fins a l'octubre. Per culpa de la crisi, continua dient, els artistes estan disposats a actuar a canvi de taquilla. *

de Camille que també gesticula en silenci Blai). Què explica *Mazùt*? Allò que un vulgui preguntar-se. Sí que s'estableix una relació canviant entre els dos personatges/actors. Va del formalisme burocràtic (estampant segells en formularis) a l'èxtasi amb un exercici de mà a mà, típicament circense.

Baró d'Evel arrisca. La tinta i el paper, són una instal·lació en què els personatges hi transiten. Són a la punta del circ contemporani, apartant-se de les accions barroques que practica el Cirque du Soleil. Per moments, ressona el *Raoul* de James Thierrée. El seu treball és moviment: fan funambulisme a l'abisme dramaturgic. A *Mazùt*, treuen petroli del no-res. *

MAZÙT

Baró d'Evel Cirk

Autors i intèrprets:
Camille Decourtye, Blai Mateu Trias

Lloc i data: dissabte, 15 de desembre, al Mercat de les Flors

Un espectacle, estrenat a Temporada Alta, que promet llarga gira pels principals teatres municipals del territori.

S'AIXECAELTELÓ

Austera imaginació

La companyia de teatre Nu torna a encertar-la amb un dels pocs contes que Pere Calders va dedicar al públic familiar. Ells, amb la simplicitat com a companya d'escena, transformen un raspall en el gos que defensa la casa d'uns lladres. El que no creien els pares és el que acaben veient els espectadors adults. La canalla, com el nen del conte, hi creia des del principi. Aquest cap de setmana qui s'acosti a la taquilla i digui la frase de Calders «No és segur que ho sigui, però mereixeria ser-ho» tindrà dues entrades a preu d'una!

RASPALL
de Pere Calders

Direcció: Victor Borràs i Gasch

Intèrprets: Francesc Mas i Ferreras i Maria Hervàs i Solà

Lloc i data: A La Seca, només fins al 30 de desembre.

Combat feliç de música i conte

Què passaria si la Caputxeta, la Blancaneus o el mag Merlí s'escapessin de les pàgines dels llibres infantils? Aquest és el punt de partida de *Zoomwatts*, un divertit musical de petit format. Recollint el llegat de les rondalles a la vora del foc, quatre actors-cantants i tres músics desgranen amb cançons les aventures d'aquests protagonistes singulars, a partir del dia en què dos nens descobreixen el seu amagatall.

ZOOMWATTS
d'Anna Fitè i Saki Guillem

Direcció escènica: Anna Llopart

Lloc i data: demà dissabte (20 h) i diumenge (18 h) a la Sala Miguel Hernández de Sabadell.

Una mort el dia del Naixement

I ja en van dotze. El monestir de Sant Cugat torna a ser escenari aquestes festes de Nadal del muntatge *Pedra i sang*, una peça que recorda la mort de l'abat Biure la nit de Nadal. La història de l'herència dels Saltells, que el pare dona al monestir quan mor, actua d'eix vertebrador i de desencadenant del crim sacríleg que acabarà cometent el fill Berenguer en la persona de l'abat Biure al monestir de Sant Cugat, la nit de Nadal de 1350, en plena missa del Gall. L'obra se centra en el conflicte dels dos personatges protagonistes: l'abat Biure i Berenguer de Saltells. L'autor situa aquesta part històrica dins el monestir.

PEDRA I SANG
De Josep Maria Jaumà

Direcció: Dolors Vilasarau

Composició musical: Joan Alavedra

Lloc i data: A la Sala Capítular del monestir de Sant Cugat del Vallès, dimarts 25 (20 h), dimecres 26 (20 h), dijous 27 (19,30 h i 22 h) i divendres 28 (19,30 h i 22 h).

21
CULTURA
21.12.2012

EL PARAL·LEL 1894-1934

Comissari: Xavier Albertí i Eduard Molner

Lloc i data: Al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). Fins al 24 de febrer

Exposició que reivindica la popularitat del Paral·lel, un espai per a tots els públics i d'actuacions molt variades.

Déu i l'herència.

Els actors Francesc Ollé i Xavier Tor repeteixen en els papers de Berenguer de Saltells i abat Biure. LLUÍS LLEBOT